

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

GÆTHE

ΦΑΟΥΣΤ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (*)

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΛΑΜΨΑ

ΠΡΑΞΗ ΠΕΜΠΤΗ (συνέχεια)

ΜΕΓΑΛΟ ΠΡΟΑΥΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ. ΦΩΤΙΖΟΥΝ ΔΑΔΙΑ.

Μεφιστοφελής

(μπροστά σάν επιστάτης).

Ζυγώστε έδω! Σιμώστε έδω,
Λέμουροι! τρεκλιασμένοι,
μισά μου πλάσματα, απ' άρμό
καί κόκκαλα ραμμένοι!

Λέμουροι

(σέ χορό).

Διάταξε εϋτύς, τί θές, γιατί
μισοέχομε άγροικήσει,
πώς κάποια εύρύχωρη έδω γή
μάς έχετε χαρίσει.
Νά και παλούκια μυτερά
κι' άλυση νά μετρήσει!
Γιατί μάς φώναξαν έπά,
τόχουμε λησμονήσει.²

Μεφιστοφελής

"Ας λείπη ή τέχνη έδω ή πολλή,
τά μέτρα τά δικά σας φτάνουν!
"Ο πιό μακρύς άς ξαπλωθής,
τό χόρτο οί άλλοι γύρω άς βγάνουν!
"Ως κάναν στούς γονιούς μας τά παλιά,³
σκάφτε αύτουδά μακρύνε τράφο!
"Απ' τό παλάτι έως τόν τάφο,
νά δρόμος, πού τελειώνει στά κουτά!

Λέμουροι

(οκάβοντας μέ σχήματα περιπαιχτικά.)

Σάν άγαπούσα κι' ήμουν νιός,
τί γλύκα μέ έμεθούσε!
"Όπου ήταν γλέντι και χορός,
τό πόδι μου έπετούσε.

Τώρα απ' τά δόλια γηρατειά
βρέθηκα χτυπημένος,
τρικλάω στον τάφο έδω μπροστά.
Πώς βρέθηκε άνοιγμένος;¹

Φάουστ

(βγαίνοντας απ' τό παλάτι και ηηλιαφώντας στίς
παρασιάδες της θύρας.)

"Ο άχός τής τσάπας μέ μαγεύει!
Είναι τό πλήθος, πού δουλεύει,
τή γής ξανά φίλη τήν κάνει
μέ αύτή τήν ίδια κι' όρια βάνει
στό κύμα, μέ αύστηρό φραγμό
όλο τόν ζώνει τό γιαλό.

Μεφιστοφελής

(κατά μέρος.)

"Μέ τούς φραγμούς, όπουχεις φτιάσει,
μόνο για μάς έχεις κοπιάσει.
Γιατί έχεις κιόλας έτοιμάσει
στό Νεροδιάβολο², τόν Ποσειδώνα,

(*) Συνέχεια από τό προηγούμενο.

1. Οί Λέμουροι τών Ρωμαίων (Lemures) ήταν ψυχές άποθαμένων, απ' τίς όποιες οί καλές έτιμώνταν ως Iares και οί κακές, όπως έδω, έτριγύριζαν τή νύχτα σάν κακοποιά φαντάσματα μέ μορφή σκελετοϋ.

2. Μισακούνε και ξεχνούνε γρήγορα, γιατί κι' οί αισθήσεις των, όπως και τά κινητικά των όργανα, είναι άτελέστατες.

3. "Ο Μεφιστοφελής μιλάει έδω σάν άνθρωπος.

1. Σύμφωνα μέ τήν μεσαιωνική έκκλησιαστική άντίληψη.

2. Δές τίς δυό πρώτες στροφές του τραγουδιού του Νεκροθάφτη στον "Άμλετ του Σαίξπηρ (5,1). Κι' ό Σαίξπηρ κι' ό Γκαίτε άκολούθησαν μέ κάποιες παραλλαγές παλαιότερο ποίημα, πού άποδίδεται στον "Άγγλο λόρδο Baux κι' έδημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στα 1557 στα "The Songs of the Earl of Surrey and others". — Οί δυό τελευταίοι στίχοι τής δεύτερης στροφής άνήκουν στον Γκαίτε.

μεγάλο δείπνο και γιορτάσι,
πού θα μιλάη για δαῦτο στὸν αἰώνα.
Ἄπο παντοῦ θὰ σέβρη δυστυχία.
Μὲ ἐμᾶς συνώμοσαν καὶ τὰ στοιχεῖα.
"Ὅ,τι ἔχεις κάνει, θὰ χαθῆ!

Φάουστ

Πούειςαι, ἐπιστάτη;

Μεφιστοφελῆς

Διαταγῆ

προσμένω!

Φάουστ

Ἔργατες νὰ γυρέψης,
πλῆθος πολὺ νὰ μοῦ μαζέψης!
Μεγάλο τάξε τους μιστό,
μὰ πιάστους καὶ μὲ τὸ κακό!
Μὲ τὰ λεφτὰ νὰ τοὺς τυλίξης
κι' ἂν εἶναι χρεῖα, νὰ τοὺς σφίξης!
Ἄναφορὰ θὰ δίνης κάθε ἡμέρα,
πόσο ἔφερες τὸν τράφο πάρα πέρα!

Μεφιστοφελῆς

(μὲ χαμηλὴ φωνή.)

Ἡ ἀναφορὰ, πού μούδοσαν καὶ γράφω,
δὲ λέει γιὰ κἀναν τράφο, μὰ γιὰ τάφο.

Φάουστ

Πλάϊ στὸ βουνὸ βάλτος ξανοίγει,
πού, ὅ,τι κι' ἂν φτιάσαμε, τὸ πνίγει.
Σὰν θάχωμε τὸ βάλτο βγάνει,
τὸ πιὸ τρανὸ θάχωμε κάνει.
Γιὰ ἑκατομμύρια τόποι θὰ ἀνοιχτοῦνε,
ἂν ὄχι στέρια, ἴ ἐλεύτερα νὰ ζοῦνε.
Χωράφια θάχουν ὦρια οἱ νέοι τόποι,
κοπάδια θὰ περνοῦν καλὰ κι' ἀνθρώποι.
Στὰ ὑψώματα γοργὰ θὰ κατοικήσουν,
μὲ σπήτια στὴ γραμμὴ θὰ τὰ γεμίσουν.
Μιά χώρα σὰν παράδεισος ἐδῶ
καὶ πέρα θὰ μανιάζη τὸ νερό.
Κι' ὡς θὰ ζητᾷ σ' αὐτὴ νὰ μπῆ μὲ βιά,
οἱ ἀνθρώποι θὰ τὸ φράζουνε γοργὰ.
Σ' αὐτὴν ἔχω τὴ σκέψη ἀφοσιωθῆ
κι' ἡ κρίση τῆς σοφίας ἢ στερνῆ
ἐτούτη εἶναι: ζωὴ κι' ἐλευτεριά
ἀξίζει ἐκεῖνος νὰ ἀποχτήση,
πού πρέπει κάθε ἡμέρα νὰ κοιτᾷ
μονάχος νὰ τὰ καταχτήσῃ.
Κι' ἔτσι πάντα ἀπὸ κίντυνους ζωσμένοι
ἄντρες ἐδῶ καὶ γέροι καὶ παιδιὰ
ζωὴ θὲ νὰ περνοῦνε τιμημένη.
Μιά τέτοια νάϊδω θάηθελα ζωὴ, —
μὲ ἐλεύτερους σὲ ἐλεύτερη ἐδῶ γῆ
νὰ στέκω. Σὲ μιὰ τέτοια πιά στιγμῆ
τὸ στόμα μου νὰ κράξη θὰ ἠμποροῦσε:
Μὴ φεύγης, ἄχ, πόσο ὀμορφὴ πού μούσαι!

1. Γιατί πάντα θὰ εὐρίσκωνται σὲ ἀγώνα μὲ τὴ θάλασσα.

2. Δὲς τὴ σκηνὴ τοῦ Σπουδαστηρίου στὸ πρῶτο μέρος. Ὁ Φάουστ, καθὼς εἶδαμε καὶ στὴν Εἰσαγωγὴ, εἶχε κάνει μὲ τὸ Μεφιστοφελῆ τὴ συμφωνία, πῶς τότε μόνο θάηθελε νὰ πεθάνη καὶ θὰ ἠμποροῦσε ὁ δεῦτερος νὰ τοῦ πάρῃ τὴν ψυχὴ, ὅταν θάλεγε τὴ φράση αὐτὴ γιὰ κάποια παρούσα στιγμῆ. Ἐδῶ φυσικὰ τὴ λέει τὴ φράση αὐτὴ κι' ἔτσι γίνεται μὲ τὰ

Τὰ ἀχνάρια τῆς ζωῆς μου δὲν μποροῦν
μὲς στοὺς αἰῶνες ἔτσι νὰ σβηστοῦν! —
Προνοιώθοντας μιὰ τέτοιαν εὐτυχία
αἰστάνομαι ἀπὸ τώρα εὐδαιμονία.

(Ὁ Φάουστ πέφτει πρὸς τὰ πόσω, οἱ Λέμουροι
τὸν πιάνουν καὶ τὸν τοποθετοῦν χάμω.)

Μεφιστοφελῆς

Καμιὰ δὲν τὸν χορταίνει ἐδῶ χαρά,
μορφές της νέες πάντα κυνηγᾷ.
Καὶ τὴ στερνῆ, τὴν ἄδεια τὴ στιγμῆ
σφιχτὰ νὰ τὴν κρατήση ἐπιθυμεῖ.
Αὐτός, πού μοῦ ἀντεστάθη ὡς τώρα ἀκόμα,
νικήθηκε ἀπ' τὸ Χρόνο. Νά, στὸ χῶμα,
κοίτεται γέρος. Στάθῃ τὸ ρολοῖ —

Χορὸς

Ἔστάθῃ. Σὰν μεσάνυχτα σωπαίνει.
Ὁ δείχτης πέφτει.

Μεφιστοφελῆς

Πέφτει. Τελειωμένη

εἶναι ἡ δουλειὰ πιά.

Χορὸς

Πῆγε κομπολόι!

Πέρασε αὐτό!

Μεφιστοφελῆς

Πῶς; Πέρασε; Νά μιὰ

λέξη κουτῆ! Ἐπειδὴ δὲ νὰ περνᾷ!
« Πέρασε » θὲ νὰ εἰπῆ « μηδὲν » μονάχα.
Τὸ αἰῶνιο τότε τί θὰ ἀξίζη τάχα
τὸ πλάσιμο; Νὰ φτάνη τὸ πλασμένο
στὸ τίποτα! Τί θάειπῃ « περασμένο »;
Τὸ ἴδιο, σὰ νὰ μὴν ἔχη γενῆ!
Κι' ὅμως ἐδῶ, σὰ νάγινε, ἐνεργεῖ.
Ἄμ τότε δά, συντρόφια μου, κι' ἐγὼ
αἰῶνιο θὰ ἐπροτίμαγα κενό.

Θάψιμο.

Λέμουρος

(μονάχος.)

Ποιὸς μούχτισε μὲ τὸ τσαπὶ
τόσο ἄσκημο τὸ σπήτι;

Λέμουροι

(σὲ χορὸ).

Σοῦ πέφτει, μαῦρε μου, πολὺ,
σαβανοψωμοζήτη!

λόγια ὁ ὄρος τῆς συμφωνίας. Γι' αὐτὸ καὶ ἐκπληρώνεται ἡ συμφωνία καὶ πεθαίνει ὁ Φάουστ. Ἀλλὰ ὁ ὄρος τῆς συμφωνίας ἐκπληρώθηκε μόνο μὲ τὰ λόγια, ὄχι μὲ τὴν πραγματικὴ τὴν ἔννοια, γιατί ὁ Φάουστ δὲν εἶπε τὴ φράση αὐτὴ γιὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ τὴν ἐσύνδεσε μὲ τὸ μέλλον, μὲ τὴ μέλλουσα δράση του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ συμφωνία ἐκπληρώνεται μόνον ἐξωτερικὰ. Ὁ Φάουστ πεθαίνει, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ θανάτου του δὲν εἶναι ἐκεῖνα, πού ἐπερίμενε ὁ Μεφιστοφελῆς. Ἡ ψυχὴ τοῦ Φάουστ σώζεται καὶ δὲν τὴν κερδίζει ὁ Μεφιστοφελῆς.

1. Γιατί ἔτσι τὸ πλάσιμο αὐτοκαταστρέφεται, γίνεται ἔννοια μὲ ἐσωτερικὴ ἀντίφαση, δηλ. ἀνοησία.

2. Οἱ στίχοι αὗτοι θυμίζουν τὴν τρίτη στροφὴ τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ νεκροθάφτη στὸν Ἄμλετ (Δὲς παραπάνω.) Οἱ παρακάτω στίχοι ὅμως ἀνήκουν στὸν Γκαίτε.

Λέμουρος
(μονάχος).

Στή σάλλα πώς δὲν ἔχουν μπῆ
καρέκλες καὶ τραπέζι ;

Λέμουροι
(σὲ χορό).

Γιὰ λίγο τάειχες δανειστῆ
κι' ὁ δανειστῆς δὲν παίζει.

Μεφιστοφελῆς

Κοίτεται τὸ κορμί, θέλει ἡ ψυχὴ
νὰ φύγει. Θὰ τῆς δείξω τὸ χαρτί
ἀμέσως. Μὲ αἷμα εἶναι γραμμένο.
Μὰ τώρα πλήθος ἔχουν βρεῖ
μέσα νὰ ἀρπάξουν τίς ψυχές
ἀπὸ τὸ Διάλο τὸν καημένο !
Ὁ τρόπος ὁ παλιός ! πολλές
θὲ νάχη δυσκολίες¹, γιὰ τὸ νέο²
μοῦ λείπουνε πολλά, τὸ λέω.
Ἄλλιώς θὰ τόξαια κάνει μόνος.
Τώρα θὰ κράξω γιὰ βοήθεια.

Σὲ ὅλα κακὸς μᾶς βρῆκε χρόνος !
Ποῦ δίκιο, ποῦ παλιά συνήθεια !
Σὲ τίποτα δὲν ἔχεις πίστη πιά.
Τὰ χρόνια τὰ παλιά ἡ ψυχὴ γοργὰ
μὲ τὴ στερνὴ πνοὴ πέτα μακριὰ
κι' ἐγὼ ὅλος προσοχὴ φράπ ! τὴν ἀρπούσα
καὶ στὰ κλειστά μου νύχια τὴν κρατούσα,
καθὼς τὸν ποντικὸν ἢ γάτα. Τώρα
διστάζει καὶ δὲ θέλει γιὰ τὴν ὥρα
τὸ βρώμικο κουφάρι νὰ τὸ ἀφήσῃ.
Στοιχεῖα, πούχουν πιά πολὺ σαπίσει,⁴
τὴ διώχνουνε στερνὰ μὲ καταφρόνια.
Γι' αὐτὸ τόσο ὑποφέρω αὐτὰ τὰ χρόνια.
Ἔωρες κι' ἡμέρες πάντα τυραγιέμαι,
«πότε» καὶ «ποῦ» καὶ «πῶς»⁵ ἀνερωτιέμαι.
Πάει τοῦ θανάτου πιά ἡ σβελτάδα ἐκείνη !
Συχνὰ εἶδα ξυλιασμένο ἕνα κορμί
κι' ὁμως ξανὰ ἐκινήθη ὄλο ζωῆ.⁶

(Ἔντονα σχήματα ἐξορκισμῶν.)

Γρήγορα ἐμπρός ! Τὸ βῆμα σας διπλό,
σεῖς κέρατα στραβὰ καὶ κέρατα ἴσια,
ἀπ' τὴν παλιά γενιὰ τὴ διαβολίσι !
Τῆς κόλασης τὸ στόμα φέρτε ἐδῶ !
Ἡ κόλαση ἔχει στόματα πολλά,
καθέναν μὲ τὴν τάξη του ρουφᾶ,
μὰ στὸ παιγνίδι, ἀλήθεια, τὸ στερνὸ
δὲν πρέπει πιά νὰ βλέπουμε κι' αὐτό.

1. Ποῦ μποροῦσε ἡ ψυχὴ νὰ ἀρπαστῆ ἀπὸ ἕνα μόνο διάβολο, γιατί ἐβγαίνει ἀπὸνα ὀρισμένο καὶ γνωστὸ μέρος τοῦ σώματος.

2. Ποῦ τίς ἀναφέρει λίγο παρακάτω.

3. Ποῦ δὲ φτάνει ἕνας διάβολος γιὰ τὸ ἀρπαγμα τῆς ψυχῆς, γιατί δὲν εἶναι γνωστὸ, ἀπὸ ποῖο μέρος βγαίνει.

4. Στὸ κείμενο ἔχει: ποῦ μισιοῦνται. Ἄλλὰ μ' αὐτὸ θέλει ὁ ποιητῆς ναιεπῆ; πούχουν σαπίσει καὶ γι' αὐτὸ πιά χωρίζονται τόνα ἀπὸ τάλλο, σὰ νὰ μισιοῦνται.

5. Δηλ. θὰ ἀφήσῃ ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα.

6. Ἐκτός ἀπὸ τὸ σάπισμα ἄλλα θετικὰ σημάδια γιὰ τὸ θάνατο δὲν ἔχουν καθοριστῆ ἀκόμα ὡς τὰ τώρα, τὰ δὲ παραδείγματα τῆς νεκροφάνειας ἐξακολουθοῦν νὰ παρουσιάζονται.

(Τὸ φοβερὸ στόμα τῆς κόλασης¹ ἀνοίγεται
πρὸς τὰ ἀριστερά).

Νά, χάσκει ! Ἄπ' τὸ φαρύγγι του ὅλοῖσα
φωτιᾶς ξεχιέται χεῖμαρρος μὲ λύσσα,
στὸ βάθος μὲς στῆς βράσης τὸν ἀχνὸ
τὴν πόλη τῶν φλογῶν νὰ καίη θωρῶ.²
Δὲς, κύματα φωτιᾶς στὰ δόντια σποῦνε
καὶ κολασμένοι μέσα κολυμποῦνε,
ἐλπίζοντας σωσμό, μὰ τοὺς τσακίζει
ὕαινα τρομερὴ καὶ ξαναρχίζει
καθένας μὲ ἀπερίγραπτο πιά τρόμο
τὸν πρῶτο, τὸν ὀλόκαυτο, τὸ δρόμο.
Πολλὰ μένουν κρυμμένα στὶς γωνιές,
φριχτὰ μὲς στὶς στενὲς θὰ ἰδῆς μεριές.
Καλόειναι οἱ ἁμαρτωλοὶ νὰ φοβιστοῦνε,
γιατὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ ψέμα τὰ περνοῦνε.

(Στὸς παχιὸς Διαβόλους, πούχουν κοντὰ
καὶ ἴσια κέρατα.)

Σαποκοιλίες, μὲ μάγουλα φλογάτα
καὶ θειάφι τῆς κολάσεως γεμάτα,
μὲ σβέρκο πάντα ἀκίνητο, χοντρό !
Προσέχετε, μὴ δῆτε κάτω ἐδῶ
φωσφόρου λάμψη³ ! Θάειναι τὸ ψυχάκι,
μικρὸ πεταλουδάκι φτερωτό.⁴
Ἄν τὸ μαδηστε, κάποιον σκουληκάκι
θὰ μείνη βρωμερό. Θὰ τὸ σφραγίσω⁵
κι' ἀμέσως στὴ φωτιὰ θὲ νὰ τὸ ἀφήσω.
Προσέχετε στὰ κάτω μέρη !
Αὐτόειναι χρέος σας, ἀσκιά !
Τὰ μέρη αὐτὰ ἂν τὰ προτιμᾶ,
καλὰ κανένας δὲν τὸ ξαίρει.⁶
Στὸν ἀφαλὸ νὰ μένη τῆς ἀρέσει.
Προσέξτε, μὴ σᾶς βγῆ ἀπ' αὐτὴ τὴ θέση !

(Στὸς ξερακιανοὺς Διαβόλους πούχουν μακριὰ
καὶ κυρτὰ κέρατα.)

Ἔσεῖς κρεμανταλάδες τὸν ἀγέρα
κοιτάτε ! Τίς χεροῦκλες σας ὡς πέρα
τεντώστε καὶ τὰ νύχια σας τοιμάστε,
τὴ φτερωτῆ, τὴ γλήγορη νὰ πιάστε !
Δὲ θάειναι στὸ παληόσπιτο καλά,
τὸ μέγα πνεῦμα θέλει τὰ ἀψηλά.

*

ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΕΞΙΑ Ο ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ
ΜΕ ΧΟΡΟΥΣ ΑΓΓΕΛΩΝ ΠΟΥ ΑΧΤΙΝΟΒΟΛΟΥΝΕ

Οὐράνια στρατιὰ
Σιγὰ ζυγῶστε
θεοσταλμένα,

1. Δὲς Ἰησ. 5,14, ὅπου λέγεται εἰκονικὰ, πῶς ἡ Κόλαση ἔχει στόμα. Στὸ Μεσαίωνα ὁμως ἐπήραν τὴν εἰκονικὴ αὐτὴ ἔκφραση κυριολεκτικὰ καὶ ἀπόδοσαν στὴν Κόλαση πραγματικὸ στόμα μὲ δόντια συντριπτικά, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ σχετικὲς ἀπεικονίσεις.

2. Δὲς καὶ Δάντη, Κόλαση, 8, 67-75.

3. Στὴν ἀποσύνθεση τῶν νεκρῶν δημιουργεῖται φωσφόρο, ποῦ κατόπιν ἀπὸ βραδεῖα καύση φέγγει στὸ σκοτάδι.

4. Οἱ παλαιοὶ ἐφαντάζονταν τὴν ψυχὴ σὰν πεταλούδα.

5. Γιὰ νὰ φαίνεται πιά, πῶς ἀνήκει στὴν κόλαση.

6. Γιὰ τὴν ἔδρα τῆς ψυχῆς ὑπῆρχαν ἀνέκαθεν οἱ περιεργότερες κι' οἱ μᾶλλον ἀντίθετες γνώμες. Ἡ γνώμη, πῶς ἐδράζει στὸν ἀφαλὸ, εἶναι τῶν μαγνητιστῶν.

οὐράνια παιδιά!
Στό χώμα δόστε
ζωή, χαμένα
σχωρέστε κορμιά!
"Όπου διαβήτε,
δλους νά ἰδῆτε
μέ ἀγάπης ματιά!

Μεφιστοφελῆς

Κακοφωνιές ἀκούω στὸν ἀγέρα,
ἀπαίσιους κρότους, πούρχονται τοῦ ψήλου
μέ μιὰ πολὺ κακόδεχτην ἡμέρα.
Μαζέττες τοῦ ἔρμαφρόδιτου τοῦ φύλου,¹
τῆς ψευτοευλάβειας γοῦστο πονηρό!
Θυμάστε ἕναν κατάρτα καιρὸ,
δπου εἶχαμε σκεδιάσει τῆ γενιά
νά σβήσωμε τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆ γῆ:²
τὸ αἰσχρότερο, πού τότε εἶχαμε βρεῖ,
σημάδι τῆς εὐλάβειας εἶναι πιά.³

Νάτοι, μέ ὑποκρισία οἱ νερουλοὶ!
Πολλοὺς ἔτσι μᾶς ἄρπαξαν, χαζοὶ!
Μέ τὰ ὄπλα μᾶς χτυποῦνε τὰ δικά μας.⁴
Διαβόλοι εἶναι κι' αὐτοί, μὰ σκεπασμένοι.
"Αν χάσομε, ἢ ντροπὴ θάειναι δικιά μας!
"Εμπρός, νάειστε στὸν τάφο κολλημένοι!

Χορὸς τῶν ἀγγέλων

(σκορπίζοντας τριαντάφυλλα.)⁵

Ρόδα, πού λάμπετε,
κι' ἄρωμα χύνετε
κι', δπου θε νάμπετε,
ζωὴ κρυφά δίνετε,
κλωναροφτέρουγα,
μπουμπουκοπρόβαλα,
ἀνθίστε, ἔμπρός!

"Ανοιξη ντύσου
λάμπη! "Ο νεκρὸς⁶
τοῦ Παραδείσου
ἄς δῆ τὸ φῶς!

Μεφιστοφελῆς

(στοὺς Σατανάδες.)

Τί σκύβετε καὶ τρέμετε ἔτσι; "Αλήθεια,
εἶναι κι' αὐτὸ τῆς κόλασης συνήθεια;
Δέν πάνε νά σκορποῦν! Μὴν κινηθῆτε,
στὶς θέσεις σας, χαζοὶ, νά κρατηθῆτε!
Μέ τέτοια λουλουδάκια λέν αὐτοί,
πὼς θά παγώσουν Διάβολοι ζεστοί!
Μέ τὴν πνοή σας λυώνουν, ζαρουκλιάζουν.
Φυσάτε, φυσερά μου, μόνο! — "Αρκεῖ!
"Απ' τὸν ἀτμὸ σας δλα κιτρινιάζουν.—
"Οχι μέ τόση βιά! Μύτη καὶ στόμα
νά κλείστε! Μοῦ ἐφυσήξατε πολὺ!
Τὸ μέτρο τὸ σωστὸ σᾶς λείπει ἀκόμα!
Δέ ζάρωσαν μονάχα, παρὰ καῖνε,

1. Οἱ ἄγγελοι παριστάνονται ὡς δίχως γένος, ὡς κατιτὶ ἀνάμεσα νιοῦ καὶ παρθένας.

2. Μέ τὴν πώση στὴν ἁμαρτία.

3. "Η σταύρωση τοῦ Χριστοῦ.

4. Δηλ. μέ τὴν ὑποκρισία.

5. Πού τὰ ἐπήραν ἀπ' τὶς μετανοιωμένες γυναῖκες.

6. Δὲς ὀλίγο παρακάτω.

7. Δηλ. ὁ Φάουστ.

μέ φλόγες πρὸς τὰ ἐδῶ ναρθοῦνε λένε.¹
Πυκνώστε, ἀντισταθῆτε! — Πάει, ἐσβήστη
τὸ θάρρος σας! "Η δύναμη ἐξατμίστη!
Οἱ Διάβολοι — γιὰ δὲς κακὸ πού βρήκα! —
τὴν ξένη πύρα ὁσμίζονται μέ γλύκα!

"Αγγελοι

Λούλουδα εὐφρόсуна,
φλόγια χαρμόсуна
ἔρωτα ἀνθίζουνε,
γλύκα γεμίζουνε
κάθε καρδιά!
Λόγια ὄλο ἀλήθεια
φῶς γιὰ βοήθεια
στὰ ἄγια τὰ πλήθια
χύνουν γοργά.

Μεφιστοφελῆς

Κατάρτα! Τί ντροπὴ μεγάλη!
Διαβόλοι πᾶν μέ τὸ κεφάλι!
Μέ τοῦμπες χάμω δλοι κυλιόνται
καὶ μέσ στὴν κόλαση γκρεμιόνται.
Μέ τὸ καλὸ τὸ ἄξιο λουτρό!
"Εγὼ ὅμως θε νά μείνω ἐδῶ! —

(Χτυπώντας τὰ τριαντάφυλλα, πού πετοῦν γύρω.)

Ψευτόφωτα μακριά μου! "Εσὺ μικρὸ,
ὄσο κι' ἂν φέγγης, δταν σέ τσακώσω
σιχαμερὴ θά μείνης κόλλα ὡστόσο.²
Τί φτερουγίζεις; Χάσου, μπρέ, ἀπὸ δῶ!
Κολλάει σάν πίσσα ἢ θειάφι στὸ λαιμό.

"Αγγελοι

Τὸ ἀνόμοιο σας, παιδιά,
μὴν τὸ ζητῆτε
κι' ὄ,τι σᾶς τυραγνᾶ,
μὴν τὸ ἀνεχτῆτε!
Κάθε ἀπὸ δαῦτο βιά
νά χτυπηθῆ γερά!
"Αγάπη ὅποιος ποθεῖ,
μέ μᾶς νά ἐρθῆ!

Μεφιστοφελῆς

Καίω στὴν καρδιά, στὴν κούτρα, στὸ λαιμό!
Στοιχεῖο ὑπερδιαβολικὸ,
ἀπ' τοῦ "Αδῆ τῆ φωτιά πιδ σουβλερό!
Γι' αὐτὸ στενάζετε ἔτσι τρομερά,
ἄχ, ἔρασταί μου ἐσεῖς δυστυχημένοι,
πού, καταφρονημένοι ἀπ' τὴν κυρά,
τὸ σβέρκο σας στραβώνετε, καημένοι,
κοιτώντας τῆ σκληρὴ κι' ἀπὸ μακριά!

Κι' ἐμένα τί τραβάει τὸ μάτι ἐκεῖ;
Μέ τὴν ἀγάπη ἀμάχη εἶχα ὀρκιστῆ!
"Ως τώρα ἢ θεά αὐτὴ μέειχε θεριέψει.

1. Γιὰ νά θερμάνουν κι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς διαβόλους — μέ φλόγες φυσικὰ πολὺ διαφορετικὲς ἀπ' τὶς φλόγες τῆς Κολάσεως, μέ φλόγες οὐράνιες, πού, καθὼς λέγεται ἀμέσως παρακάτω «ἔρωτα ἀνθίζουνε, γλύκα γεμίζουνε κ.τ.λ.» — κι' ἔτσι νά διορθώσουν τὴν κακὴ φύση των. Οἱ φλόγες ὅμως αὐτὲς εἶναι τόσο ἀντίθετες μέ τὴ φύση των, πού στὸ τέλος οἱ διάβολοι προτιμοῦν νά ξαναπέσουν στὴ φωτιά τῆς Κολάσεως γιὰ νά δροσιαστοῦν.

2. Σάν μερικὰ θαλασσινά, πού φέγγουν στὸ σκοτάδι.

Σάν τί μέχει παράξενο κυριέψει ;
Ποθῶ νά τά θωρῶ ! Πόσο ὠρια πούναι !
Τά χεῖλη τί ἐμποδάει νά βλαστημοῦνε ;—
Κι' ἄν ἔχω τρελλαθῆ κι' ἐγώ,
στό μέλλον ποιόν θά εἰποῦν τρελλό ; —
Παλιόπαιδα πού τάχω μισημένα,
μου φαίνονται ἐδωδὰ χαριτωμένα !

*Αχ, πέστε μου : καί σεῖς, ὠρια παιδιὰ,
δέν εἶστε ἀπ' τοῦ Ἐωσφόρου τῆ γενιά ;
Νά σᾶς φιλήσω θάηθελα ! Θαρρῶ,
πώς μούεισαστε φτασμένα στόν καιρό.
Τίς βρίσκω, ἀλήθεια, τοῦτες τίς στιγμές
τόσο γλυκειές, μὰ τόσο φυσικές,
σά νά τίς εἶχα ἰδεῖ χίλιες φορές.
Νοιώθω κρυφῆ λαχτάρα σά γατί. !
Σέ κάθε μου ματιά πιό λυμπιστοῖ
φαινόσατε. *Αχ, σιμώστε πιό κοντά
καί στό φτωχό χαρίστε μιά ματιά !

*Ἄγγελοι

*Ερχόμαστε. Γιατί ἐσύ ὑποχωρεῖς ;
Σιμώνομε καί μείνε, ἄν ἤμπορῆς !
(Οἱ *Ἄγγελοι τριγυροῦν καί πιάνουν ὄλο τὸ χῶρο.)

Μεφιστοφελῆς

(πούχει ἀπρωχτῆ στό προσκήνιο).

Μᾶς λέτε πνεύματα κακά,
μὰ ἐσεῖς τὰ ξεπερνάτε αὐτά.
Πλανάτε νιοῦς καί θηλυκά. ²
Καταραμένη συντυχιά !
Λοιπὸν ἀγάπη αὐτό θά εἰπῆ ;
Μοῦ καίγεται ὄλο τὸ κορμί.
Μόλις νογῶ τὴν πύρα στό λαιμό.
Πετάτε ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Για κατεβῆτε,
πιό κοσμικὰ λιγάκι κινηθῆτε !
Σᾶς στέκει ἡ σοβαρότη, μὰ ποθῶ
καί μιά φορά χαμόγελο νά ἰδῶ
στό πρόσωπό σας. Θάητανε γιά μένα
αἰώνια τέρψη. Νά, καθὼς ὀλοένα
κάνουνε, σάν κοιτιοῦνται οἱ ἀγαπημένοι !
Τὸ στόμα λίγο σφίξετε κι' ἔχει γένει !
Γιὰ σέναν, ἀψηλέ μου, τρέλλα νοιώθω,
μὰ τὸ ὕφος τοῦ παπὰ δέ σοῦ πηγαίνει.
*Αχ, κοίταξέ με δά με λίγο πόθο !
Μπορούσατε σεμνά με πιό γυμνότη
νά βγαίνετε, γιατί ὑπερηθικότη
τὸ φόρεμά σας δείχνει τὸ μακρὺ.
Γυρίζουν.—*Ἀπὸ πίσω ὅποιος τοὺς δῆ !...
Μάειναι οἱ μπερμπάντες τόσο ὀρεκτικοί !

Χορὸς τῶν Ἄγγέλων

Φλόγες, πού ζῆτε
ἀγάπη, στραφῆτε
πάλι στά οὐράνια !
Σέ ὅποιον μετάνοια
δείχνει, βοήθεια

1. Δὲς ἀνάλογη ἔκφραση ἀπὸ τὸν Μεφιστοφελῆ στό πρῶτο μέρος, στή σκηνή τῆς νύχτας μπροστά ἀπὸ τὸ σπήτι τῆς Μαργαρίτας κ.τ.λ.

2. Μὲ τὴ μορφή σας, πούειναι καί παρθένας καί νιοῦ.— Στό Μεφιστοφελῆ σύμφωνα με τὴ φύση του ἡ οὐράνια ἀγάπη ἤμπορεῖ νά ἐξασκήσῃ μόνο κοινὴ αἰσθησιακὴ ἐπίδραση.

δόσε ἐσύ, Ἄλήθεια,
νά λυτρωθῆ
καί στά ἅγια πλήθια
θέση νά βρῆ !

Μεφιστοφελῆς

(πού συνέχεται).

Πῶς εἶμαι ! Σάν Ἰώβ παντοῦ πρησμένος ¹,
πού βλέπω τὸ κορμί μου τρομαγμένος,
μαζὶ ὅμως θριαμβεύω, σάν κοιτῶ
τά ἐντὸς μου καί τὴν πίστη μου θωρῶ
στόν ἴδιο μου ἑαυτὸ καί στή γενιά μου ².
Σωθῆκαν τὰ εὐγενῆ συστατικά μου
τοῦ Διάβολου κι' ἡ τρέλλα ἡ ἐρωτικὴ
ξαπλώθηκε ἔξω, ἀπάνω στό πετοῖ.
Οἱ φλόγες πιά οἱ φριχτές ἔχουν σβηστῆ.
Κι' ἐγώ σᾶς καταριέμαι ὄλους μαζί !

Χορὸς τῶν Ἄγγέλων

Φλόγα ἀγιασμένη,
πού, ὅποιον θερμαίνει,
ζῆ εὐτυχισμένος
μὲ ἀγνοῦς ἐνωμένος !
*Ὅλοι ὑψωθῆτε
κι' ὕμνους νά εἰπῆτε !
Τὰ ἀγέρια πιά ἀγιάσανε,
πνεῦμα, ἐσύ, ἀνάσανε !

(*Ἀνυψώνονται, παίρνοντας τὸ ἀθάνατο στοιχεῖο
τοῦ Φάουστ.) ³

Μεφιστοφελῆς

(κοιτάζοντας γύρω).

Μὰ πῶς αὐτό ; Για πού τόχουνε σκάσει ;
Μπρέ, μέχουνε τὰ ἀνήλικα γελάσει ;
Πετάξαν μὲ τὸ λάφυρο ἀψηλά !
Γι' αὐτὸ στό λάκκο ἐκεῖο εἶχαν λειχουδιά !
Τὸν πιό μεγάλο ἐπήραν θησαυρό μου,
τρανὴ ψυχῆ, πού ἐνέχυρο εἶχε μπῆ.
Μὲ πονηριά τὴν κλέψανε φριχτῆ.
Ποῦ νάειπω τὸ τρανὸ παράπονό μου ;
Τὸ δίκιο, πούχω, ποιός θά μοῦ τὸ δόση ;
Γελάστης τώρα στά γεράματά σου !
Τὴν ἀξίζεις αὐτὴ τὴ συμφορά σου !
*Ἐπραξα πράμα, πούειναι γιά πομπή,
σπατάλησα δυνάμεις γιά ντροπή !
Σέ ἀνόητη ἀγάπη, πρόστυχη ἡδονὴ
ὁ πετσωμένος Διάλος νά μπλεχτῆ !
Κι' ἄν ἔχη ὁ τετραπέρατος σὲ τέτοια
παιδιάτικα κολλήσει μαραφέτια,
ἡ τρέλλα δέναι ἀλήθεια καί μικρῆ,
πού τούμπηκε στερνὰ στήν κεφαλῆ. ⁴

(Τὸ τέλος στό ἐρχόμενο)

1. Δὲς Ἰώβ, 2,7.

2. Θριαμβεύει καί γιατί βλέπει, πῶς τὰ πρηξίματα, πού τρομάζουν αὐτὸν τὸν ἴδιο, εἶναι σημάδια τῆς σωτηρίας του (γιατὶ ἡ ἐρωτικὴ τρέλλα, πούηταν μέσα του, ξεθύμανε καί ξαπλώθη ἔξω ἀπάνω στό δέρμα), καί γιατί νοιώθει πῶς ἡ οὐράνια ἀγάπη δέν ἔχει νά φτάσῃ ὡς τὰ βάθη τῆς φύσεώς του.

3. Ἄφορμῆ σ' αὐτὴ τὴν παράσταση ἔδωκε στόν ποιητῆ ὁ ἀγῶνας τοῦ ἀρχάγγελου Μιχαὴλ με τὸ Διάβολο γιά τὸ σῶμα τοῦ Μωϋσῆ, πού ἀναφέρεται στήν ἐπιστ. τοῦ Ἰουδα, 9.

4. Σύμφωνα με τὴ Γερμανικὴ παροιμία: Κανένας γνωστικός δέν κάνει μικρῆ τρέλλα.